W. JORDENS-VOSTERS KATA BESTUUR VAN DE BEDRIJFSVERENIGING VOOR DE LEDER- EN LEDERVERWERKENDE INDUSTRIE

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα) της 10ης Ιανουαρίου 1980 *

Στην υπόθεση 69/79,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Centrale Raad van Beroep της Ουτρέχτης, Κάτω Χώρες, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

W. Jordens-Vosters, Overpelt, Βέλγιο,

και

Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Leder- en Lederverwerkende Industrie, Tilburg, Κάτω Χώρες,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α, καθώς και των άρθρων 19, παράγραφοι 1 και 2, και 28, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. τόμος 05/01, σ. 73),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. O'Keeffe, πρόεδρο τμήματος, G. Bosco και T. Koopmans, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J.-P. Warner
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με έγγραφο της 25ης Απριλίου 1979, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 Απριλίου 1979, ο πρόεδρος του Centrale Raad van Beroep διαβίβασε στο Δικαστήριο δύο Διατάξεις, της 10ης Οκτωβρίου 1978 και της 13ης Μαρτίου 1979 αντιστοίχως, του Centrale Raad van Beroep, με τις οποίες το δικαστήριο αυτό υπέβαλε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί της εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητος (ΕΕ ειδ. έκδ. τόμ. 05/01, σ. 73).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν επ' ευκαιρία διαφοράς σχετικά με την άρνηση του ολλανδικού οργανισμού κοινωνικής ασφαλίσεως, του «Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Leder- en Lederverwerkende Industrie» του Tilburg (στο εξής: «Bedrijfsvereniging»), να αποδώσει σε δικαιούχο συντάξεως λόγω ανικανότητος προς εργασία δυνάμει του ολλανδικού νόμου περί ασφαλίσεως κατά της ανικανότητας προς εργασία (στο εξής: WAO) μέρος των εξόδων νοσηλείας και αγοράς φαρμάκων, στα οποία υποβλήθηκε το 1973/1974 και που δεν του καταβλήθηκε από κανέναν άλλο οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως.

3 Το άρθρο 60 του ολλανδικού νόμου περί ασφαλίσεως κατά της ανικανότητας προς εργασία (WAO), που καταργήθηκε από 1ης Οκτωβρίου 1976, τις διατάξεις του οποίου όμως επανέλαβε ο «γενικός νόμος περί ανικανότητας προς εργασία» που άρχισε να ισχύει από την ημερομηνία αυτή, προέβλεπε στην παράγραφο 3 ότι στο δικαιούχο συντάξεως λόγω ανικανότητας προς εργασία μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να χορηγηθούν «παροχές που αποβλέπουν στη διατήρηση, στην αποκατάσταση ή στη βελτίωση της ικανότητας προς εργασία, καθώς και παροχές ιατρικής ή χειρουργικής φύσεως», στο μέτρο που «αυτές οι παροχές δεν αποτελούν παροχές σε είδος, οι οποίες διέπονται από τον "Ziekenfondswet" ή τον "algemene wet bijzondere ziektekosten"...». Εξάλλου, από τα προαναφερθέντα στοιχεία προκύπτει ότι στην υπό κρίση υπόθεση το Bedrijfsvereniging αρνήθηκε να αποδώσει στον ενδιαφερόμενο τα επίδικα έξοδα νοσηλείας και αγοράς φαρμάκων, με την αιτιολογία ότι αυτά τα έξοδα αποτελού-

σαν μέρος του συνόλου των παροχών σε είδος, οι οποίες ρυθμίζονταν από τους προαναφερθέντες «Ziekenfondswet» ή «algemene wet bijzondere ziektekosten» και αποκλείονται, για το λόγο αυτό, από εκείνες οι οποίες μπορούν να χορηγηθούν στους δικαιούχους συντάξεως λόγω ανικανότητας προς εργασία, δυνάμει του άρθρου 60, παράγραφος 3, του WAO, η τέταρτη παράγραφος του οποίου προέβλεπε εντούτοις ότι το Bedrijfsvereniging έχει την εξουσία να χορηγεί σ' αυτούς τους ασφαλισμένους τις εν λόγω παροχές, σε ειδικές περιπτώσεις και υπό την επιφύλαξη ορισμένων προϋποθέσεων.

4 Λαμβανομένης υπόψη αυτής της κανονιστικής ρυθμίσεως και των κανόνων του κοινοτικού δικαίου περί «παροχών ασθενείας και μητρότητας», το Centrale Raad van Beroep υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Ερώτημα 1

Πρέπει οι λέξεις «παροχές ασθενείας και μητρότητος», υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α, και του κεφαλαίου 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι συμπεριλαμβάνουν επίσης καταρχήν τις παροχές δυνάμει μιας νομοθεσίας περί αναπηρίας, οι οποίες έχουν το χαρακτήρα υγειονομικής περιθάλψεως ιατρικής ή χειρουργικής φύσεως;

Ερώτημα 2

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να συναχθεί από αυτό, λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 19, παράγραφοι 1 και 2, και 28, παράγραφος 1 του κανονισμού, ότι ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους δεν έχει την εξουσία να χορηγήσει τέτοιες παροχές σε άτομο που λαμβάνει σύνταξη αναπηρίας δυνάμει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους και ότι, για το λόγο αυτό, πρέπει να εφαρμοστεί στο άτομο αυτό η νομοθεσία περί παροχών ασθενείας (και μητρότητας) αυτού του τελευταίου κράτους;

Ερώτημα 3

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να ερμηνευθούν τα άρθρα 19 και 28 του κανονισμού υπό την έννοια ότι εμποδίζουν συμπληρωματικά μέτρα, δυνάμει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους περί αναπηρίας, βάσει της οποίας ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει σύνταξη αναπηρίας, όταν το πρόσωπο αυτό κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους και, γι' αυτό το λόγο, εφαρμόζεται στο πρόσωπο αυτό η νομοθεσία αυτού του τελευταίου κράτους περί παροχών ασθενείας (και μητρότητας);»

α) *Επί του πρώτου ερωτήματος*

5 Από τις επεξηγήσεις που παρέσχε ο πρόεδρος του Centrale Raad van Bereop προκύπτει ότι το δικαστήριο αυτό, αφού διαπίστωσε ότι ο κανονισμός 1408/71 εφαρμόζεται στον ενδιαφερόμενο λόγω της ιδιότητάς του ως δικαιούχου συντάξεως ή ως συζύγου μισθωτού, ζητεί στην ουσία να πληροφορηθεί με το πρώτο ερώτημα εάν παροχές δυνάμει νομοθεσίας περί αναπηρίας — όπως ο ολλανδικός WAO — οι οποίες έχουν το χαρακτήρα ιατρικών ή χειρουργικών παροχών, συνιστούν «παροχές ασθενείας και μητρότητας» υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1 α, και του κεφαλαίου 1, τίτλος III, του εν λόγω κανονισμού, ή εάν υπάγονται στις «παροχές αναπηρίας» που αναφέρονται στο στοιχείο β του προαναφερθέντος άρθρου 4, παράγραφος 1, και στο κεφάλαιο 2 του τίτλου III του ίδιου κανονισμού.

6 Είναι βέβαιο ότι η ανάγκη ενιαίας εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου εντός της Κοινότητος σημαίνει ότι οι έννοιες στις οποίες αναφέρεται αυτό το δίκαιο δεν πρέπει να αλλάζουν ανάλογα με τις ιδιομορφίες κάθε εθνικού δικαίου, αλλά να στηρίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια, καθορισμένα μέσα σε κοινοτικό πλαίσιο. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η έννοια «παροχές ασθενείας και μητρότητας», η οποία αναφέρεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1 α, του κανονισμού 1408/71, πρέπει να καθοριστεί, για την εφαρμογή αυτού του κανονισμού, όχι σε συνάρτηση με το είδος της εθνικής νομοθεσίας όπου περιλαμβάνονται οι εσωτερικές διατάξεις που προβλέπουν αυτές τις παροχές, αλλά με βάση τους κοινοτικούς κανόνες που καθορίζουν τα συστατικά στοιχεία αυτών των παροχών.

7 Ο κανονισμός 1408/71 ρυθμίζει τα προβλήματα που είναι συμφυή με τις παροχές αναπηρίας στον τίτλο III, κεφάλαιο 2, ενώ το θέμα των παροχών ασθενείας και μητρότητας αποτελεί αντικείμενο των διατάξεων του κεφαλαίου 1 του ίδιου τίτλου. Οι διατάξεις του τίτλου III, κεφάλαιο 2, εντούτοις, δεν περιλαμβάνουν μεταξύ των παροχών που χορηγούνται λόγω «αναπηρίας», παρά μόνο τις παροχές «σε χρήμα», αποκλείοντας τις παροχές «σε είδος». Τα προβλήματα που είναι συμφυή με τις παροχές σε είδος αποτελούν, αντίθετα, το αντικείμενο διατάξεων του κεφαλαίου 1 του ίδιου τίτλου. Αυτές οι διατάξεις που αφορούν συγχρόνως τις παροχές σε είδος και τις παροχές σε χρήμα, συμπεριλαμβάνουν, όπως προκύπτει ιδίως από το άρθρο 22, μεταξύ των παροχών σε είδος, οι οποίες χορηγούνται λόγω «ασθενείας και της μητρότητας», τις παροχές που έχουν το χαρακτήρα υγειονομικής περίθαλψης και εκτείνονται για το λόγο αυτό επίσης και στις ιατρικές ή χειρουργικές παροχές.

8 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένου υπόψη επίσης του ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, αναφέρεται με γενικό τρόπο σε «όλες» τις νομοθεσίες περί κλάδων κοινωνικής ασφαλίσεως που αφορούν τις καθοριζόμενες στα στοιχεία α έως η παροχές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο κανονισμός 1408/71 περιλαμβάνει μεταξύ των αναφερόμενων στο στοιχείο α του εν λόγω άρθρου παροχών ασθενείας και

μητρότητας κάθε παροχή που χορηγείται σε περίπτωση ασθενείας και μητρότητας, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περιθάλψεως, ανεξαρτήτως του είδους της κοινωνικής νομοθεσίας που προβλέπει τέτοιες παροχές, εφόσον πρόκειται για νομοθεσία περί κλάδου κοινωνικής ασφαλίσεως που τις αφορά.

9 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι λέξεις «παροχές ασθενείας και μητρότητας», υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1 α, και του κεφαλαίου 1 του τίτλου III του κανονισμού 1408/71, πρέπει να νοηθούν υπό την έννοια ότι συμπεριλαμβάνουν τις παροχές, οι οποίες προβλέπονται από μια εθνική νομοθεσία περί αναπηρίας και έχουν το χαρακτήρα παροχών υγειονομικής περιθάλψεως, ιατρικής ή χειρουργικής φύσεως.

β) *Επί του δευτέρου ερωτήματος*

10 Από τις προαναφερθείσες εξηγήσεις του προέδρου του Centrale Raad van Beroep προκύπτει ότι το δικαστήριο αυτό ζητεί να πληροφορηθεί, με το δεύτερο ερώτημά του, για την περίπτωση που θεωρηθούν οι επίδικες παροχές ως παροχές ασθενείας και μητρότητας υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1 α, του κανονισμού 1408/71, εάν πρέπει να ερμηνευθεί αυτός ο κανονισμός, λαμβανομένων υπόψη ιδίως των άρθρων του 19 και 28, παράγραφος 1, υπό την έννοια ότι ο αρμόδιος φορέας ενός κράτους μέλους δεν έχει την εξουσία να χορηγήσει παροχές ιατρικής ή χειρουργικής φύσεως σε δικαιούχο συντάξεως αναπηρίας που εκτήθη δυνάμει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους, ο οποίος κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος εκτός από το αρμόδιο, ή εάν, αντίθετα, ο εν λόγω κανονισμός δεν εμποδίζει το να μπορούν να χορηγηθούν οι εν λόγω παροχές σ' αυτόν τον ασφαλισμένο όταν η χορήγησή τους είναι δυνατή, σε ειδικές περιπτώσεις, από την προαναφερθείσα κοινωνική νομοθεσία.

11 Ο κανονισμός 1408/71, ο οποίος εκδόθηκε βάσει του άρθρου 51 της Συνθήκης, έχει στην ουσία ως σκοπό να εξασφαλίσει την εφαρμογή, σύμφωνα με ενιαία και κοινοτικά κριτήρια, των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που αφορούν, σε κάθε κράτος μέλος, τους εργαζόμενους οι οποίοι διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας. Προς το σκοπό αυτό θεσπίζει ένα σύνολο κανόνων, οι οποίοι στηρίζονται ιδίως στην απαγόρευση διακρίσεων λόγω ιθαγένειας ή κατοικίας και στη διατήρηση από τον εργαζόμενο των κεκτημένων δικαιωμάτων του δυνάμει του συστήματος ή των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζονται ή εφαρμόστηκαν σ' αυτόν. Η τυχόν ερμηνεία ότι ο κανονισμός 1407/81 απαγορεύει σε μια εθνική νομοθεσία να παρέχει στον εργαζόμενο κοινωνική προστασία ευρύτερη από εκείνη που προκύπτει από την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού θα υπερακόντιζε το σκοπό αυτό και θα ήταν εκτός των στόχων και του πλαισίου του προαναφερθέντος άρθρου 51.

12 Εξάλλου, μια τέτοια ερμηνεία δεν θα έβρισκε κανένα έρεισμα ούτε στο γράμμα ούτε στο πνεύμα των άρθρων 19 και 28, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71. Το άρθρο ορίζει, στην παράγραφο 1 α, ότι οι παροχές σε είδος που δικαιούται ένας εργαζόμενος, ο οποίος κατοικεί στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο, χορηγούνται για λογαριασμό του αρμόδιου φορέα από το φορέα του τόπου κατοικίας, σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει για το φορέα αυτό, σαν να ήταν ασφαλισμένος σε αυτόν, και επεκτείνει, στην παράγραφο 2, αυτή την κανονιστική ρύθμιση, στα μέλη της οικογενείας που κατοικούν στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από το αρμόδιο κράτος μέλος. Το άρθρο 28, παράγραφος 1, ακολουθεί την ίδια αρχή και θεσπίζει ανάλογη κανονιστική ρύθμιση, μεταξύ άλλων, για τους δικαιούχους συντάξεως που κατοικούν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, εκτός από το αρμόδιο. Αυτές οι διατάξεις αρκούνται στην ουσία στο να θέσουν «κανόνες άρσεως συγκρούσεων», οι οποίοι επιτρέπουν να καθοριστεί, για τον εργαζόμενο ή τους δικαιούχους συντάξεως που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος, εκτός από το αρμόδιο, ο φορέας που οφείλει να χορηγεί τις εν λόγω παροχές, καθώς και η εφαρμοστέα νομοθεσία. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν θα ανταποκρινόταν ούτε στο γράμμα ούτε στο πνεύμα των προαναφερθέντων άρθρων 19 και 28, παράγραφος 1, η ερμηνεία αυτών των διατάξεων υπό την έννοια ότι απαγορεύουν στον αρμόδιο φορέα να χορηγήσει σ' έναν εργαζόμενο ή στο δικαιούχο συντάξεως κοινωνικές παροχές ευνοϊκότερες από εκείνες που υποχρεούται να του χορηγεί δυνάμει της κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως, όταν η εθνική νομοθεσία την οποία εφαρμόζει αυτός ο φορέας, του επιτρέπει να χορηγεί, σε ειδικές περιπτώσεις, τέτοια συμπληρωματική κοινωνική προστασία στους εν λόγω ασφαλισμένους.

13 Σ' αυτή την περίπτωση στερείται σημασίας το αν ο εργαζόμενος ή ο δικαιούχος της εν λόγω συντάξεως κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, εκτός από το αρμόδιο. Αν και η περίπτωση αυτή είναι, δυνάμει των άρθρων 19 και 28, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, αποφασιστική για τον καθορισμό του φορέα, ο οποίος υποχρεούται να χορηγήσει τις παροχές που οφείλονται στον ασφαλισμένο και της εφαρμοστέας νομοθεσίας για τη χορήγηση αυτών των παροχών, δεν έχει όμως καμία επίδραση, για τους λόγους που εκτέθηκαν προηγουμένως, επί του ζητήματος της ενδεχόμενης χορήγησης, από την αρμόδια νομοθεσία, συμπληρωματικών κοινωνικών παροχών που ο ασφαλισμένος δεν έχει μεν δικαίωμα να απαιτήσει, αλλά τις οποίες επιτρέπεται να χορηγήσει ο αρμόδιος φορέας.

14 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο κανονισμός 1408/71, λαμβανομένων υπόψη επίσης των άρθρων του 19 και 28, παράγραφος 1, δεν εμποδίζει την εξουσία του αρμόδιου φορέα ενός κράτους μέλους να χορηγεί παροχές ασθενείας ή μητρότητας, υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1 α, του εν λόγω κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των παροχών ιατρικής ή χειρουργικής περιθάλψεως, σε άτομο το οποίο εισπράττει σύνταξη αναπηρίας

δυνάμει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους και κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.

15 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, η εξέταση του τρίτου ερωτήματος δεν έχει αντικείμενο.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε ο πρόεδρος του Centrale Raad van Bereop με έγγραφο της 25ης Απριλίου 1979, αποφαίνεται:

1) **Οι λέξεις «παροχές ασθενείας και μητρότητος» υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1 α, και του κεφαλαίου 1 του τίτλου III του κανονισμού 1408/71 πρέπει να νοηθούν υπό την έννοια ότι συμπεριλαμβάνουν τις παροχές, οι οποίες προβλέπονται από μια εθνική νομοθεσία περί αναπηρίας και έχουν το χαρακτήρα υγειονομικής περιθάλψεως ιατρικής ή χειρουργικής φύσεως.**

2) **Ο κανονισμός 1408/71, λαμβανομένων υπόψη επίσης των άρθρων του 19 και 28, παράγραφος 1, δεν εμποδίζει την εξουσία του αρμόδιου φορέα ενός κράτους μέλους να χορηγεί παροχές ασθενείας ή μητρότητας, υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1 α, του εν λόγω κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των παροχών ιατρικής ή χειρουργικής περιθάλψεως, σε άτομο το οποίο εισπράττει σύνταξη αναπηρίας δυνάμει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους και κατοικεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους.**

O'Keeffe Bosco Koopmans

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Ιανουαρίου 1980.

Ο Γραμματέας
A. Van Houtte

Ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος
O'Keeffe